
Súťaž o najlepšiu esej na tému: udržateľný spôsob života

Súťaž o najlepšiu esej na tému: udržateľný spôsob života

(pri príležitosti 60. nedežítých narodenín Josefa Vavrouška)

Vyhlasovatelia:

Spoločnosť pre trvalo udržateľný život v Slovenskej republike
Společnost pro trvale udržitelný život v České republice
Regionálne environmentálne centrum Slovensko
Týždenník Mosty
Pod záštitou Tematickej skupiny Európskeho EcoFora: Hodnoty pre trvalo udržateľnú budúcnosť

Medzinárodná porota súťaže:

Tenley A. Dalstrom, Soňa Čechová, Eugen Gindl, Mikuláš Huba, Vladimír Hudek, Vladimír Ira, Juraj Mesík, Pavel Nováček, Pavel Šremer, Eva Vavroušková

Účastníci: poslucháči univerzít v Slovenskej republike a v Českej republike

Jazyk: slovenský, český alebo anglický

Rozsah eseje: 5 - 7 rkp. strán, riadkovanie 1,5, veľkosť písma 12, Times New Roman CE

Kritériá hodnotenia:

- aktuálnosť témy zvolenej autorom/autorkou,
- originalita spracovania,
- schopnosť zaujať a presvedčivo vyjadriť vlastný názor,
- seriózna práca s prameňmi,
- literárna hodnota,
- návrhy riešení (aplikabilita).

Adresovať: STUŽ/SR, Staroturský chodník 1, 811 01 Bratislava, na vedomie: REC Slovensko, Vysoká 18, 811 06 Bratislava, stuz@nexta.sk; rec@changenet.sk do **10.5.2004**.

Termín vyhlásenia výsledkov súťaže: 5.6.2004

Súťažiacich prosíme uviesť presnú adresu domov, do školy, telefón a e-mail!

Prečo práve téma (trvalej) udržateľnosti?

V ostatných desaťročiach si ľudstvo začína pomaly uvedomovať, že doterajší neregulovaný rozvoj či rast, odohrávajúci sa v prostredí obmedzených zdrojov našej planéty, je dlhodobu neudržateľný. V záujme existencie ľudstva i biosféry je treba nahradiť ho niečím udržateľnejším.

V roku 1987 prijalo Valné zhromaždenie OSN správu Naša spoločná budúcnosť, v ktorej sa trvalo udržateľný rozvoj definoval ako taký rozvoj, ktorý umožňuje uspokojovať potreby súčasných generácií bez toho, aby sa tým ohrozili možnosti budúcich generácií uspokojovať ich potreby. O päť rokov neskôr túto definíciu prevzal aj náš zákon o životnom prostredí s tým, že ju rozšíril o potrebu chrániť prírodu (ekosystémy) ako celok.

Medzi prvé podujatia v Európe, ktoré zdôraznili potrebu prechodu na cestu trvalej udržateľnosti, bola Prvá pan-európska konferencia ministrov životného prostredia v r. 1991 na zámku Dobříš pri Prahe. Jej hlavný iniciátor a organizátor Josef Vavroušek, ktorý už žiaľ nie je medzi nami, by sa bol v tomto roku dožil 60. narodenín. Spomienke na jeho nedežité jubileum venujeme tretí ročník našej súťaže.

V júni 1992 sa v brazílskom Rio de Janeiro konala pamätná Konferencia OSN o životnom prostredí a rozvoji, ktorá si vyslúžila prívlastok Summit Zeme. Životné prostredie a rozvoj sa na nej považovali za dve strany tej istej mince. Za východisko z hrozacej globálnej rozvojovej krízy sa navrhol integrovaný prístup pod názvom trvalo udržateľný rozvoj (angl. sustainable development). Zmysel koncepcie trvalo udržateľného rozvoja je v hľadaní, podpore a uplatňovaní optimálneho vzťahu medzi ekonomickou, sociálnou a environmentálnou dimenziou rozvoja, medzi produktivitou a únosnou zaťažiteľnosťou prírodných systémov, ale aj medzi ľudskou slobodou a zodpovednosťou, efektívnou ekonomikou a solidaritou, uspokojovaním vlastných potrieb a poznaním, kedy spotrebujeme dosť, či dokonca priveľa.

Trvalo udržateľný rozvoj (ďalej len TUR) vychádza z určitých, všeobecne a dlhodobo platných princípov, riadi sa súborom kritérií a meria či vyhodnocuje sa prostredníctvom indikátorov.

Za princípy TUR sa o.i. považujú princíp ekologický, ochrany biodiverzity a životodarných systémov, rozvoja ľudských zdrojov, eko-efektívny, rozumnej dostatočnosti, subsidiarity, vnútrogeneračnej i medzigeneračnej rovnosti, spravodlivého prístupu k zdrojom, prevencie a predbežnej opatrnosti, ale aj celostnosti, optimalizácie, rovnováhy, samoregulácie, šetrnosti a solidarity.

Za ešte komplexnejšiu a vnútorne menej rozpornú v porovnaní v koncepciu TUR sa považuje koncepcia trvalo udržateľného života (TUŽ), či ešte lepšie povedané žitia alebo spôsobu existencie. Týka sa všetkých stránok života/žitia, a nielen niektorých parciálnych aspektov rozvoja. Rozvíjanie a uplatňovanie koncepcie (trvalo)udržateľného života/žitia je vedené snahou čo najviac sa priblížiť k ideálom humanizmu a harmónie s prírodou, založeným na úcte k životu ako aj k neživým zložkám prírody.

Od roku 1992 tvorí TUR, vďaka zákonu č. 17/1992 o životnom prostredí, súčasť nášho právneho systému. Od júna 1999 by mala na Slovensku pôsobiť Rada vlády pre trvalo udržateľný rozvoj, v októbri 2001 vláda SR a v apríli 2002 NR SR schválili Národnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja SR.

Optimizmus však v tomto prípade nie je na mieste. Výskum, ktorý na túto tému uskutočnila na reprezentatívnej vzorke verejnosti agentúra FOCUS pre potreby Regionálneho environmentálneho centra Slovensko (REC), dokumentoval minimálnu orientáciu našej verejnosti v problematike TUR.

Viacere predchádzajúce anketové prieskumy potvrdili, že jednoznačne najpozitívnejšiu úlohu v tejto oblasti plnia mimovládne organizácie, okrem iných Spoločnosť pre trvalo udržateľný život (STUŽ) či REC. Z médií patrí v tejto oblasti medzi pozitívne výnimky týždenník Mosty.

Univerzity na Slovensku i v Českej republike zohrávajú v príprave odborníkov na problematiku trvalo udržateľného rozvoja/života/žitia stále dôležitejšiu úlohu. Pribúda katedier, na ktorých sa takto nazvaný i zameraný predmet prednáša. Na niektorých univerzitách už dokonca vznikli pracoviská špecializované na problematiku TUR. Podľa našich skúseností majú študenti o tento predmet značný záujem.

Desať rokov po Summite Zeme sa koncom leta 2002 uskutočnil v juhoafrickom Johannesburgu ďalší významný globálny summit, tentoraz pod názvom Svetový summit o trvalo udržateľnom rozvoji. Jeho účastníci sa mali možnosť oboznámiť aj s výsledkami I. ročníka súťaže o najlepšiu študentskú esej na tému udržateľného spôsobu života.

Bratislava 26. 2. 2004 Mikuláš Huba
predseda STUŽ/SR (za organizačný výbor súťaže)